

Handläggning av

Aktinisk keratos

Maja Modin

specialistläkare dermatologi

Sahlgrenska universitetssjukhuset

Intressekonflikter

- Inga

Reklistan 2025

- *Exspektans kan övervägas vid tunna förändringar*
- *Kryoterapi är ett alternativ vid enstaka aktiniska keratoser. Vid utbredda förändringar rekommenderas fältbehandling med imikvimod eller fluorouracil. Dessa preparat kan även användas om kryoterapi inte är tillgängligt.*
- *Det är viktigt att patienten informeras om normalt behandlingsförlopp med inflammation och sårutveckling*
- *Solskyddsråd ska ges till alla*

Vad är aktinisk keratos?

Hur känner jag igen det?

Riskbedömning: aktiv expectans?

Hur behandlar jag?

När skicka remiss till Hud?

Prevention?

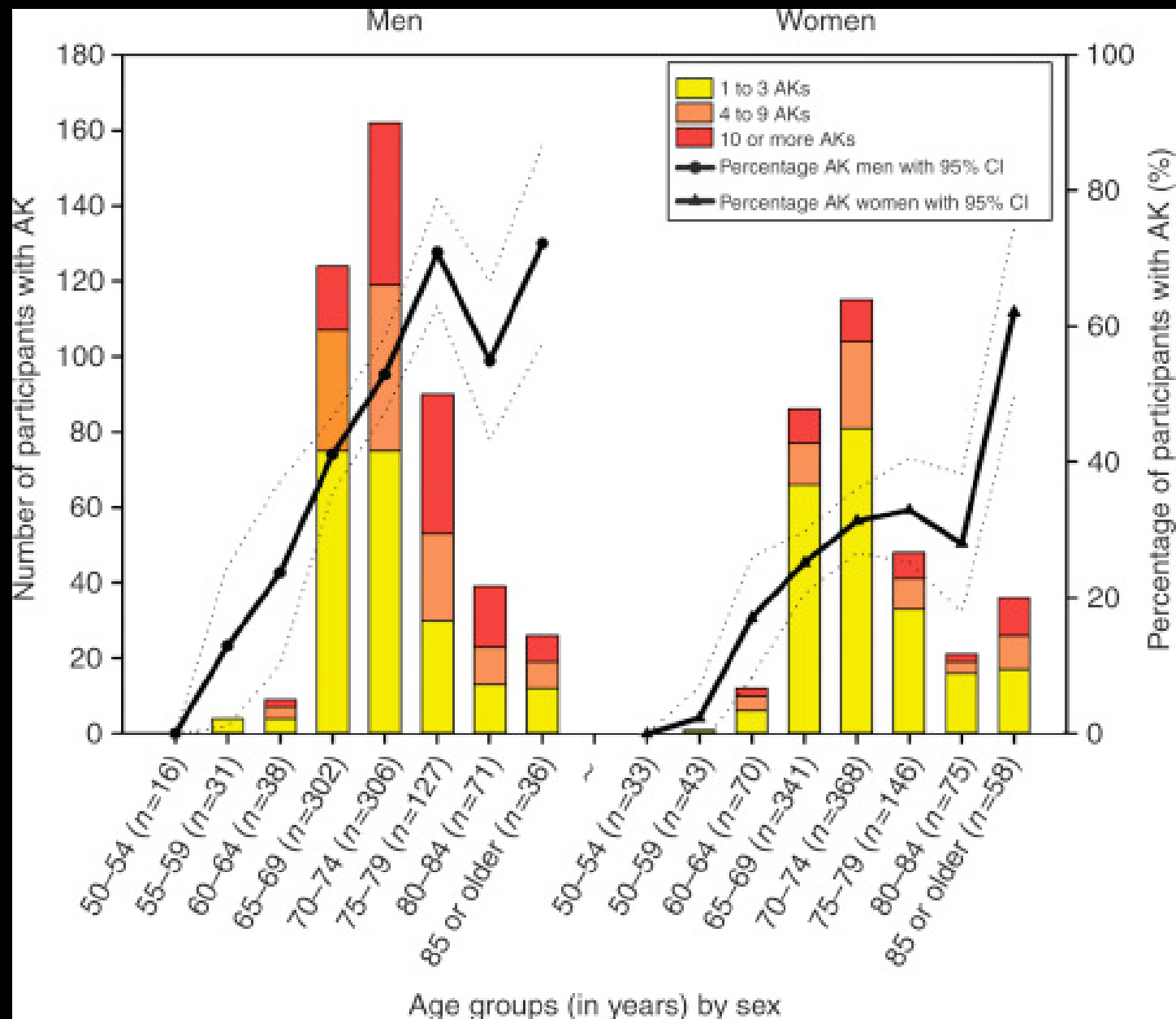
Vad är aktinisk keratos

Werner RN, Sammain A, Nast A, et al. The natural history of actinic keratosis: a systematic review. British Journal of Dermatology. 2013

Vem får ak?

- Äldre
- Män
- Ljus hudtyp
- UV-exponering
- Håravfall
- Immunsuppression

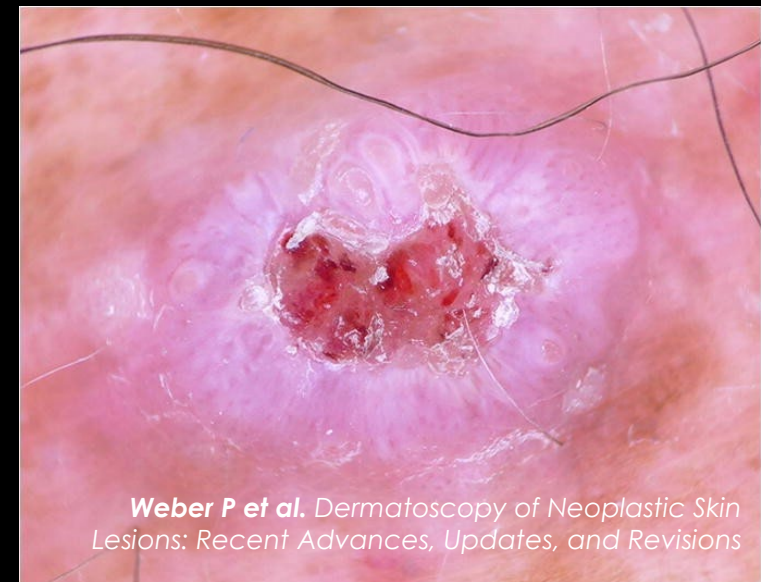
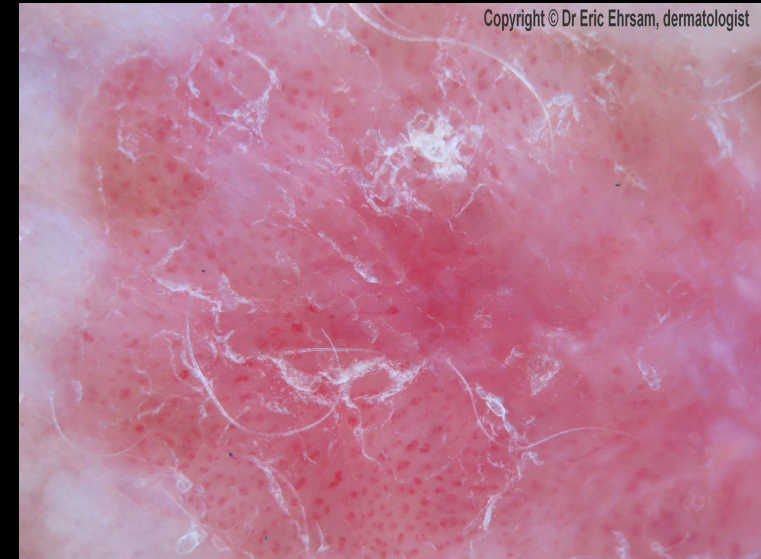
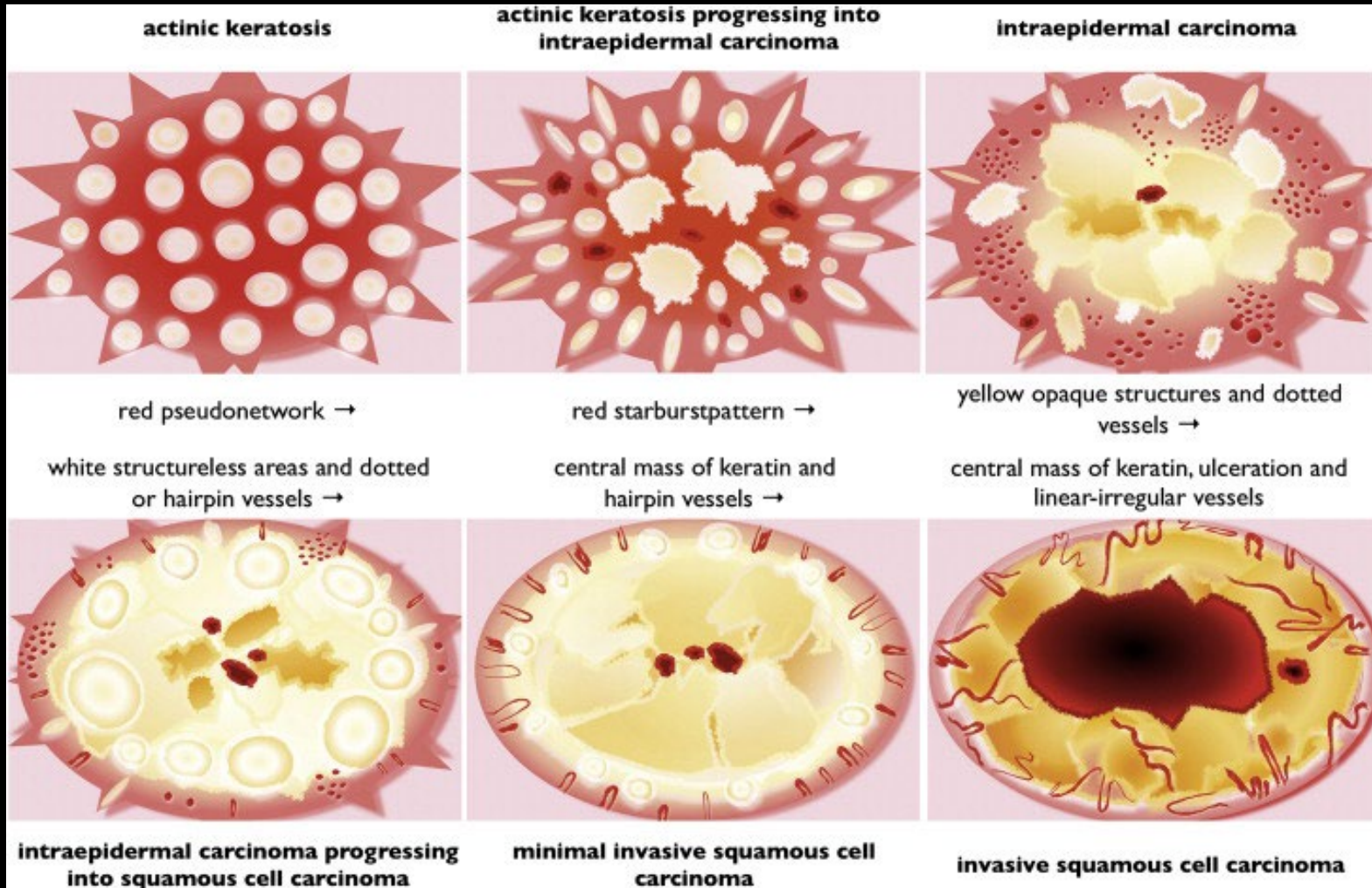
Hur känner jag igen det

Erytem
Fjällning
Sandpapper
Strawberry pattern
Vita "rosettes"
Hyperkeratos

Ovanligare:
Pigmentering
Cornu cutaneum

Tecken till invasivitet

Zaludek I et al. Dermatoscopy of facial actinic keratosis, intraepidermal carcinoma, and invasive squamous cell carcinoma: a progression model.

*Exspektans kan övervägas vid tunna
förändringar*

Vilka ak ska vi överväga att behandla?

- Hyperkeratotiska ak
- Lokalisation på läpp/öra
- Field cancerization
- Symtomgivande (smärta, obehag)
- Tillväxt/induration
- Dermatoskopiska tecken till progression

Riskpatienter:

- Yngre patienter
- Tidigare NMSC
- Kronisk exponering för UV
- Immunsupprimerade patienter

 Hydroklortiazider

Kryoterapi är ett alternativ vid enstaka aktiniska keratoser

+

Enkelt

Billigt

Snabbt

Kostnadseffektivt

God effekt

-

Flytande kväve

Användarberoende

Hypopigmentering

Punktbehandling

*Vid utbredda förändringar rekommenderas
fältbehandling med imikvimod eller fluorouracil*

*Dessa preparat kan även användas om kryoterapi
inte är tillgängligt*

5-fluorouracil

Tolak 4%. 1x1 max 4v

+ God effekt, större ytor, enkelt, billigt

- Biverkningar, patientberoende
lång behandlingstid

Imikvimod

Aldara 5%

- 3 ggr/v i 4-8v
- Bättre effekt
- Behandling max 25cm²

Zyklara 3,75%

- 1x1 i 2v, uppehåll 2v, igen 1x1 i 2v
- Sämre effekt än aldara
- Behandling max 200 cm²

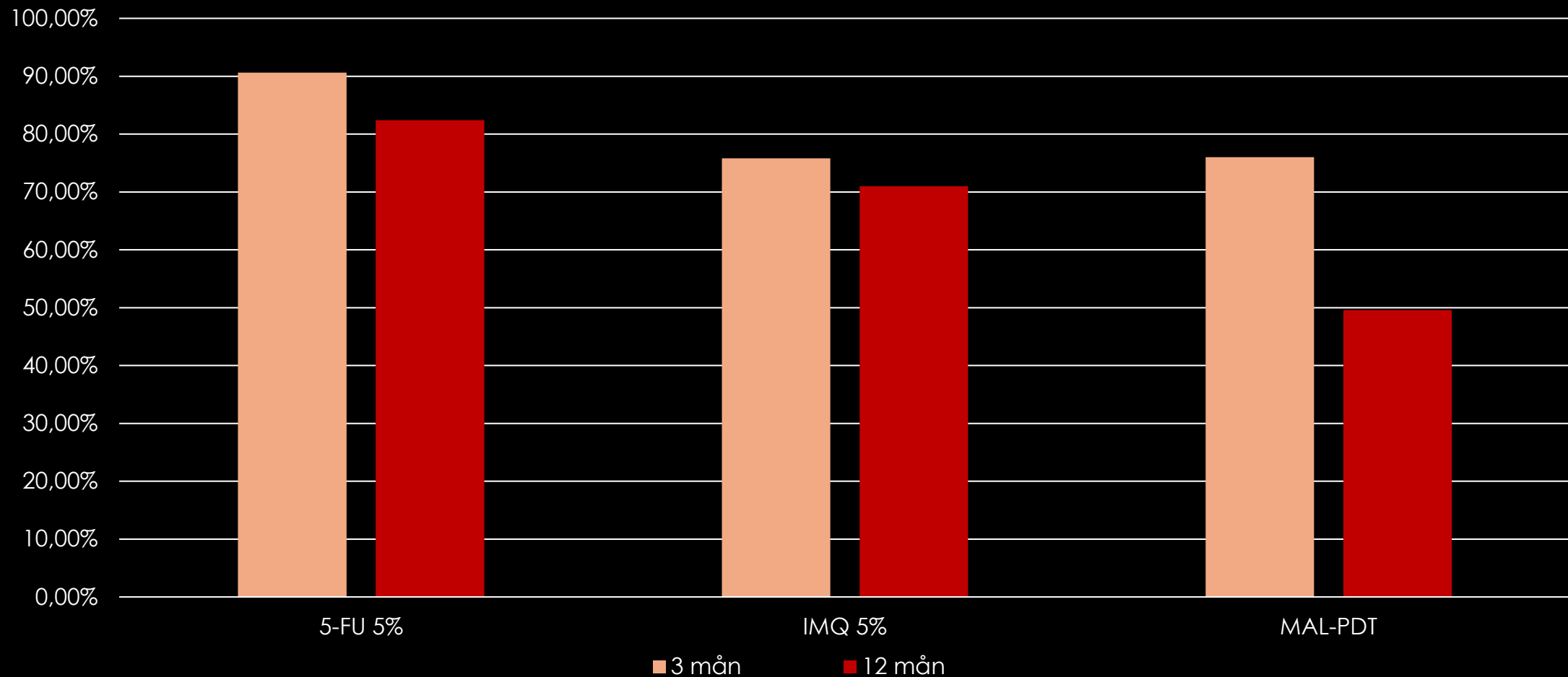
+ Relativt god effekt (ffa aldara)

- Systemisk biverkan, ej till immunsupprimerade, begränsad behandlingsyta, lång behandlingstid

Alternativa behandlingar

- Solaraze, dikofenak 3%. 1x2 i 60-90dgr. Sämre effekt
- PDT – fotodynamisk terapi. Relativt god effekt.
 - Konventionell pdt på hudklinik. Smärta
 - DagsljusPDT – Ameluz / Metvix. Ett tillfälle, mindre smärta. Dyrare, väderberoende.

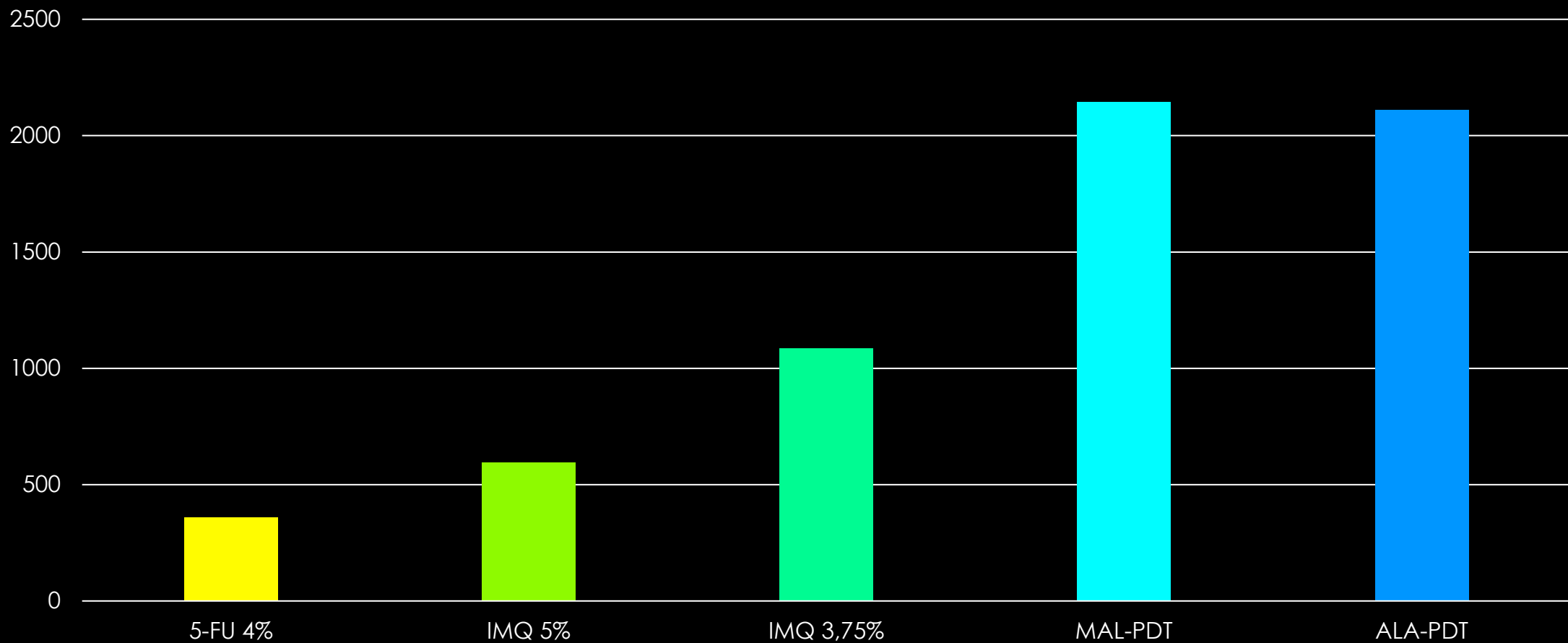
Effekt av fältbehandling

Jansen MHE, Kessels JPHM, Nelemans PJ, Kouloubis N, Arits AHMM, van Pelt HPA, Quaadvlieg PJF, Essers BAB, Steijlen PM, Kelleners-Smeets NWJ, Mosterd K. Randomized Trial of Four Treatment Approaches for Actinic Keratosis. *N Engl J Med.* 2019

Dohil et al. Efficacy, Safety, and Tolerability of 4% 5-Fluorouracil Cream in a Novel Patented Aqueous Cream Containing Peanut Oil Once Daily Compared With 5% 5-Fluorouracil Cream Twice Daily: Meeting the Challenge in the Treatment of Actinic Keratosis. *J Drugs Dermatol.* 2016

Kostnad, sek, per behandling

Det är viktigt att patienten informeras om normalt behandlingsförlopp med inflammation och sårutveckling

Remiss till hud?

- Oklar förändring – misstanke invasivitet
- Refraktär lesion
- Riskområde – läpp
- Organtransplanterad

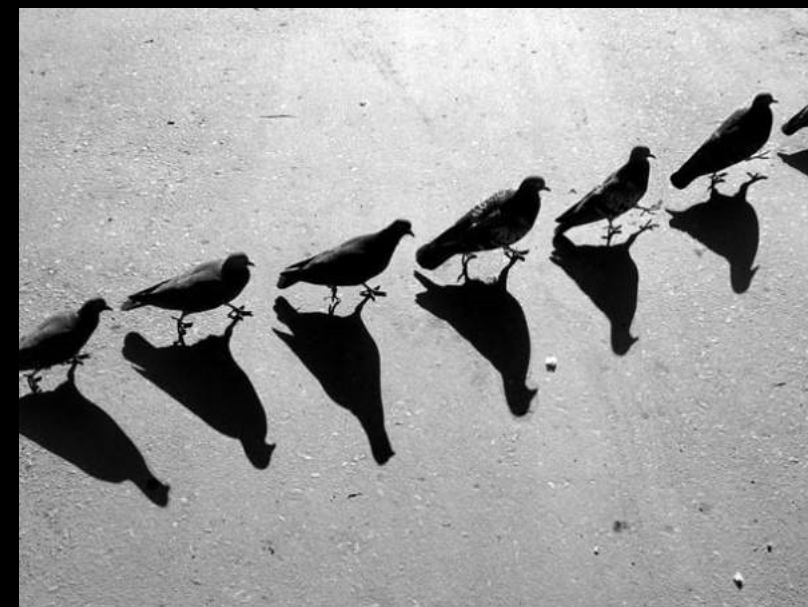
Bildunderlag:

- avstånd / närbild / dermatoskopi
- polariserat ljus
- immersionsvätska
- fokus

Solskyddsråd ska ges till alla

Sommarfest i Käglinge, SPF Seniorerna

Egenkontroll

Aktinisk keratos

- Symtom – kroniskt solskadad hud
- Exspektans
- Behandla: kryo / tolak
- Remiss till hud - bilder
- Solskydd / egenkontroll till alla

